

عنوان و نام پدیدآور : مجموعه مقالات فیلمنوشته / تألیف پژوهشکده باقرالعلوم (ع)
 مشخصات نشر : تهران : سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقرالعلوم (ع)، ۱۳۹۶
 مشخصات ظاهری : ۵۱۶ ص.
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۷۶-۵۸-۹ : ۲۶۰۰۰ ریال
 وضعیت فهرست نویسی : فیا
 یادداشت : کتاب حاضر بخشی از مقالات سایت فیلمنوشته در سال ۱۳۹۵ است.
 موضوع : سینما — ایران — مقاله ها و خطابه ها
 Motion pictures — Iran — Addresses, essays, lectures
 نحوه افزودن : سازمان تبلیغات اسلامی، پژوهشکده باقرالعلوم (ع)
 رده بندی کتب : ۱۹۹۳ / ۵ / الف / ۹ م ۱۳۹۶
 رده بندی جیبی : ۴۳۰۹۵۵ / ۷۹۱
 شماره ثبت کتاب : ۵۰۷۵ - ۹

عنوان : مجموعه مقالات : فیلمنوشته
 تألیف : جمعی از پژوهشگران
 ناشر : پژوهشکده باقرالعلوم (ع)
 ناظر فنی چاپ : سید عبدالحسین ربیعی
 طرح جلد : استودیو کتاب
 چاپ : تهران
 نوبت و سال چاپ : اول / زمستان ۱۳۹۶
 شمارگان : ۱۰۰۰ نسخه
 قیمت : ۲۶۰۰۰ تومان
 شابک : ۹۷۸-۶۰۰-۸۱۷۶-۵۸-۹

مرکز پژوهش : قم، بلوار نیایش، جنب مصلى قدس، پژوهشکده باقرالعلوم (ع)
 تلفن : ۳۷۷۴۰۳۶۹ - ۲۵
 نشانی پایگاه اطلاع رسانی : www.rbo.ir

فهرست

۱۷.....	سخن پژوهشگرده
۱۹.....	مقدمه ۱
۳۱.....	مقدمه ۲

بخش اول : پرونده‌ها / ۳۰

۲۵.....	ایستاده در غبار.....
۲۷.....	امتی ناهمخوان چالشی در تحقق امت اسلامی.....
۴۱.....	تقابل قهرمان و شخصیت.....
۴۲.....	دفاع مقدس و ظهور قهرمان.....
۴۲.....	یونگ و کهن‌الگوی قهرمان.....
۴۳.....	قهرمان از منظر جوزف کمبل.....
۴۷.....	جایگاه شخصیت.....
۵۱.....	لحن غبارآلود یک فیلم.....
۵۲.....	تخیلی پژوهش مدارانه از صداهایی ماندگار.....
۵۳.....	حاج احمد در میان صدق و دزوغ.....

۵۷	غبار خاطرات و باورمندی شخصیت‌ها
۵۸	حاج احمد بیرون از قاب کلیشه‌ها
۵۹	روایت فتح حاج احمد
۶۳	سلام بمبئی
۶۵	روح‌های رابطه خاموش‌اند
۶۶	سفر به چهارسوی جهان
۶۷	سلام بمبئی: ورود برزیل
۶۹	هند غربی یا هند شرقی
۷۰	تجربه‌ای از هند
۷۱	آن روز را چه شد، روز را چه می‌شود؟
۷۱	کشف مکرر و فراموشی تاریخ
۷۳	به کی سلام کنیم؟
۷۴	فیلم فارسی با زبانی غیرفارسی
۷۵	نکات محتوایی فیلم: فاصله دست و زبان
۷۷	تلخی پنهان سرخوشی
۷۹	سلام بمبئی و معضل بازنمایی عشق زمینی در سینما
۸۳	سیانور
۸۵	از مذهب تا تشکیلات بازخوانی یک نامه قدیمی
۸۶	مواجهه با رخداد
۸۶	آغاز ماجرا
۹۱	فرد در برابر تشکیلات
۹۴	تلاش برای حفظ هویت
۹۸	حکم تیر
۱۰۱	زمینی شدن یا زمین گیر شدن آرمان
۱۰۳	وقتی همه راه‌ها به چپ میل می‌کند

۱۰۵.....	از طعم سیانور تا بوی کافور.....
۱۰۶.....	سیانور و ستایش زندگی.....
۱۰۹.....	سیاست عشق نگاهی به تعبیر سیاسی فیلم سیانور.....
۱۱۱.....	وحدت در اختلاف.....
۱۱۳.....	سطح مختلف فیلم.....
۱۱۳.....	سطح اول.....
۱۱۴.....	سطح دوم.....
۱۱۵.....	سطح سوم.....
۱۱۶.....	نسبت سیانور و سیاست.....
۱۱۷.....	نتیجه.....
۱۱۹.....	فروشنده.....
۱۲۱.....	ای کاش قضاوتی در کار بود نقدی بر فروشنده نهادی و نگاه او به اخلاق.....
۱۲۳.....	سفر از تهران به همه جا.....
۱۲۷.....	از میلر تا ساعدی: دیدار غرب با ایران.....
۱۲۹.....	در تقابل با خدایان مدرن شکل شناسی تراژدی در فروشنده.....
۱۳۰.....	از یونان باستان تا تهران مدرن.....
۱۳۳.....	شهری برای همه و هیچ کس.....
۱۳۴.....	سیر بی پایان پایان ها.....
۱۳۵.....	نشانی از دنیای بی نشان.....
۱۳۹.....	ماجرای نیمروز.....
۱۴۰.....	بازنمایی مردانه از مقاومت و پیروزی نگاهی؛ به دو فیلم سیانور و ماجرای نیمروز.....
۱۴۱.....	در سمت اشتباه تاریخ.....
۱۴۳.....	جایگاه زن.....
۱۴۷.....	از هفت شهر تاریخ تا کوچه درام.....
۱۴۹.....	در ستایش عمل.....

۱۴۹	از اقتضانات تاریخ تا اختیارات درام
۱۵۱	فوت کوزه‌گری
۱۵۱	میرایی و نامیرایی
۱۵۳	تاریخ مذکر
۱۵۳	خیلی دور، خیلی نزدیک
۱۵۵	اب کم جو، تشنگی آور به دست
۱۵۵	وسخن آخر
۱۵۷	لویاتان، ز کوچا، کوچه‌های تهران
۱۵۷	دشمن: لویاتان
۱۵۸	مجاهد یا افسق؟
۱۶۰	قهرمان هزارچهره، ضد قهرمان بی‌چهره
۱۶۱	نبرد لویاتان‌ها
۱۶۳	نگاه‌گزینشی و فرم‌گرایانه
۱۶۵	نتیجه
۱۶۷	گزارش یک وضعیت بغرنج
۱۷۰	فرم کاهنده و محتوای افزایشنده
۱۷۲	ندانم‌های بسیار است
۱۷۴	قهرمان در میعادگاه خطر
۱۷۴	واقعیت و دیگری
۱۷۵	در ضرورت اطلاعات
۱۷۶	تاریخ ایرانی
۱۷۷	نفس
۱۸۱	بگذارید هواری بکشم
۱۸۲	تکه‌ای از جهان فراموش شده
۱۸۵	تصویری مثالی از خانواده
۱۸۶	کودکی غبطه‌برانگیز این دختر

- ۱۸۶..... تاریخ سیاسی برای کودکان
- ۱۸۸..... بهار، دختر ناکام
- ۱۹۱..... همنشینی فهیمه رحیمی با کافکا
- ۱۹۲..... آن‌ها به کودکان شلیک می‌کنند
- ۱۹۳..... روزگار شکوفایی صنعت بسته‌بندی و مستشرق ایرانی!
- ۱۹۴..... انتخاب از ویتترین تاریخ
- ۱۹۴..... کودک امیدوار یا بزرگسال ناامید
- ۱۹۶..... راز و خردستان
- ۱۹۷..... هیئات
- ۱۹۹..... از تحریف تا انحراف: نقدی بر عوام‌گرایی خواص
- ۲۰۰..... نگاهی تماتیک به آثار ارداو
- ۲۰۱..... مطلب اول: از تحریف تا انحراف
- ۲۰۴..... مطلب دوم: عوام‌گرایی خواص
- ۲۰۹..... در مرز سرگشتگی پیچیدگی خودسازیم: است: اپیزود دوم
- ۲۱۰..... تعریف غیرت
- ۲۱۱..... آفت اول
- ۲۱۱..... دوگانگی
- ۲۱۴..... آفت دوم
- ۲۱۷..... چهار پله از جهان آدمی بازنویسی روایت سفر در هیئات
- ۲۱۸..... سفر اول: تحول سیاسی-تمدن، طغیان، خانه امن، جهاد
- ۲۲۰..... سفر دوم: کنش اجتماعی-گسستگی، جبران، عزت، هویت
- ۲۲۱..... سفر سوم: تکامل روان‌شناختی-پرخاش، درمان، تحمل، رشد
- ۲۲۱..... سفر چهارم: تعالی معنوی، نفسانیت، شفقت، عبادت، فنا
- ۲۲۵..... تلویزیون
- ۲۲۷..... در حسرت یک حرف ساده نگاهی به سریال در مسیر خوشبختی

- ۲۲۹..... مواد لازم برای ساخت یک داستان
- ۲۳۰..... استقرار فرهنگی
- ۲۳۴..... ضعف تفکر منطقی
- ۲۳۷..... روایت دلیری به بهانه بازپخش سریال دلبران تنگستان از شبکه تماشا
- ۲۳۷..... مایش در صحنه تاریخ
- ۲۳۹..... اسطوره‌زدایی
- ۲۴۰..... بی‌توجس و اقلیت
- ۲۴۱..... نبرد تنگستان از آن کیست؟
- ۲۴۳..... از تکلیف ریحسانا تربیت و وجدان؛ تحلیل ماه و پلنگ از منظر اخلاق هنجاری ...
- ۲۴۴..... تکلیف‌گرایی روح منصف‌گردان قانون
- ۲۴۶..... نتیجه‌گرایی اخلاق؛ ودای روح و چرخ واژگون
- ۲۴۷..... اخلاق فضیلت‌نگر؛ زیست انسان و تربیت سانی
- ۲۵۱..... سریال‌های تاریخی‌ای که در تاریخ نمی‌مانند نگاهی سریال معمای شاه
- ۲۵۳..... ناگفته‌های شنیدنی
- ۲۵۴..... ضرورت بازخوانی تاریخ
- ۲۵۶..... فرد یا ساختار
- ۲۵۷..... چالش پیام و رسانه
- ۲۵۸..... مقایسه‌ای میان چند سریال
- ۲۶۰..... اهمیت تصویر انقلاب در فرهنگ جامعه
- ۲۶۱..... وضعیت سفید یک ذهن نگاهی به سریال وضعیت سفید
- ۲۶۳..... چگونه توانستی به سینما عشق بوزی
- ۲۶۱..... کوچ از جهان ارسطویی
- ۲۶۵..... در محضر حق
- ۲۶۹..... تحلیل یک سکانس: سرریز شدن فیض
- ۲۷۱..... آگهی، وارونگی، سبک زندگی تأملی بر تبلیغات تلویزیونی
- ۲۷۲..... مشکل وارونگی در پخش آگهی
- ۲۷۵..... بازخوانی آرمان صداوسیما در انطباق با وضع فعلی

۲۷۹	ملاحظات در باره تبلیغات
۲۸۰	آنچه باید خواست
۲۸۲	تبلیغ و ورد شبانه
۲۸۲	خوشایند طنز در ناخوشایندی تبلیغات
۲۸۴	دوخته شدن نگاه به برش ها و پرش های تصویری تبلیغی
۲۸۷	رسان ارزش ها در تب و تاب بازار
۲۸۷	مروری بر نسبت اخلاق با چند و چون آگهی های تجاری
۲۸۸	مبانی اخلاق را در آگهی های تبلیغاتی
۲۹۰	اصول اخلاقی و آگهی های تبلیغاتی
۲۹۱	هنجارها، اخلاقی و آگهی های تجاری
۲۹۳	سخن پایانی
۲۹۵	معبدی برای ورزیدن کلاوشی در مفهوم المپیک و نسبت ما با آن
۲۹۶	جایگاه المپیک در یونان باستان
۲۹۷	هماوردان کوه المپ
۲۹۹	ورزیدگی در ایران باستان
۳۰۰	از رهبانیت تا جسمانیت
۳۰۱	بازگشت المپیک
۳۰۳	در المپیک در جست و جوی چه باشیم؟
۳۰۵	برنامه های المپیک تناقض سیاست فرهنگی و رسانه ای
۳۰۵	تناقض آری یا خیر؟
۳۰۶	به دنبال متن باش!
۳۰۶	وقتی از همه چیز دلسرد می شوی، حتی از کشورت!
۳۰۷	رمزگذاری با چاشنی مخالفت
۳۰۹	مفهوم شادی در خندوانه؛ خنده خندوانه از چه جنسی است؟
۳۱۰	اهمیت خنده در جهان امروز
۳۱۲	انواع خنده در اسلام
۳۱۴	مردم نیازمند خنده

بخش دوم سایر مقالات / ۳۱۷

تاریخ سینما.....	۳۱۹
بنویسید «همسر»، بخوانید «مادر» مردان مشکل آفرین و زنان مشکل گشا.....	۳۲۱
از کلیت به جزئیات.....	۳۲۲
رفیق بی کلک مادر (شما بخوانید همسر).....	۳۲۳
دفاع مقدس در جشنواره سی و پنجم از اهلیت تا واقعیت.....	۳۲۷
عطش دانشمند درباره واقعه.....	۳۲۸
اهدایت به دانشمند.....	۳۲۹
دو ساحت همزمان: رزون و بیرون.....	۳۳۰
در جستجوی سالی بررسی اخلاق در فیلم بدون تاریخ، بدون امضا.....	۳۳۳
نمادهای دینی یک فیلم با نیم نگاهی به فیلم دعوت نامه.....	۳۳۷
تبیین مفهومی در قالب.....	۳۳۸
برپایی دین غیر از انجام آن است.....	۳۳۹
خطایی که ماجرای نیمروز مرتکب آن نشد مقایسه دو فیلم سیانور و ماجرای نیمروز...۳۴۳	۳۴۳
چیزهایی هست که شاید نمی دانیم.....	۳۴۳
سؤال اول: آیا مجاهدین خلق موضوعی تمام شده است؟.....	۳۴۵
سؤال دوم: چرا این افراد دست به چنین اقداماتی زدند؟.....	۳۴۶
این دانشجویان جوان.....	۳۴۷
۲۷ سالگی عجیب.....	۳۴۹
سازمانی مخفی.....	۳۴۹
برآمده از خانواده هایی مذهبی.....	۳۵۰
نتیجه گیری.....	۳۵۱
و اخلاق که در نهاد ما آرمیده است نگاهی به فیلم بدون تاریخ بدون امضا.....	۳۵۳
گوساله سامری و طویله اورازان.....	۳۵۷
راه مسدود است نگاهی به فیلم سد معبر.....	۳۵۹
از مکافات عمل غافل مشو.....	۳۵۹

نسبت ناروا به آفریدگار	۳۶۱
در برابر قطار زمان نگاهی به فیلم بیست و یک روز بعد	۳۶۳
مدیریت وجدان چالش اخلاق در فیلم بدون تاریخ، بدون امضا	۳۶۷
ضرورت جبران خطا	۳۶۸
ارزش عمل	۳۶۹
برای جشنواره چه لباسی بپوشیم؟ نگاهی به پوشش هنرمندان در ایام جشنواره	۳۷۳
مسدود شدن طرح لباس ملی	۳۷۴
در باب دخالت در موضوع پوشش	۳۷۴
خبرشناسی و مخاطب شناسی هنرمند، راهی برای کاستن از شکاف ها	۳۷۶
نقد فیلم	۳۷۹
زندگی: کتاب، سینما، غنای ایتالیایی و زناشویی	۳۸۱
سبقت در شاهراه تقلید نگاهی به تانستان داغ	۳۸۵
تجویز آب داغ برای التیام سخی	۳۸۶
فیلمی که خود بخشی از مشکل است	۳۸۶
این درمانگران بیمار	۳۸۷
جسور اما ناتمام نقد فیلم سهیلا شماره ۱۷	۳۹۱
ازدواج و کمی پایین تر از آن	۳۹۳
زنان در انتظار مردان نگاهی به فیلم ویلایی ها	۳۹۵
این زنان تحسین برانگیز	۳۹۶
پس از تحریر	۳۹۹
حدیث حاضر غایب نگاهی دوباره به فیلم سهیلا شماره ۱۷	۴۰۱
پرده نخست: طراوت	۴۰۱
پرده دوم: انزوا	۴۰۱
پرده سوم: اخراج	۴۰۳
پرده چهارم: گارد بسته، گارد باز	۴۰۳
پرده پنجم: انکار	۴۰۴

- ۴۰۴ پرده ششم: خداوندگار کم تحمل فیلم
- ۴۰۵ پرده آخر: در جست و جوی پادزهر
- ۴۰۷ قرص خورشید در سیاهی شد نگاهی به فیلم فراری
- ۴۰۸ تو را همان به که چشم فرو پوشیده باشی
- ۴۰۹ رستم در چاه شغاد
- ۴۱۰ سفراز آینه تا خشت خام
- ۴۱۳ خوب، بد، زشت، گلی: نگاهی به اولین فیلم پیمان قاسمخانی
- ۴۱۵ فرم عیبه فرم
- ۴۱۷ در نفی خسرت: نگاهی به فیلم ماجرای نیمروز
- ۴۱۹ تاریخ در خدش انسان: انجام مد
- ۴۲۱ سی و دو ثانیه: نگاهی به رگ خواب
- ۴۲۵ در پناه قانون: نگاهی به فیلم نسل
- ۴۲۷ نسل باد آورده: نگاهی به فیلم فراری
- ۴۳۱ از آینه تا خشت خام: نگاهی به فیلم
- ۴۳۳ پراکنده
- ۴۳۵ بازگویی تاریخ ایران زمان جنگ و پس از آن: مقایسه دو فیلم آباجان و فراری
- ۴۳۶ آباجان و سال های دهه شصت
- ۴۳۸ سلسله مراتب قدرت و ثروت
- ۴۳۹ سرباز پیشین و شهروند امروز
- ۴۴۰ از دهه شصت تا دهه نود
- ۴۴۱ مردان در غیاب زنان
- ۴۴۲ نگاهی به تیزر ما ایستاده ایم: ایستادن به احترام دورین
- ۴۴۴ نقدهای نابهنگام
- ۴۴۵ نمای معرف
- ۴۴۵ انقلابی در دل انقلاب
- ۴۴۶ ایستاده ایم تا آخرین قطره خون

- ۴۴۹..... از خون جوانان وطن لاله دمیده
- ۴۵۰..... جمع‌بندی
- ۴۵۳..... بارکد، توافق یا تبانی
- ۴۵۶..... بارکد؛ به خانه برنمی‌گردیم
- ۴۵۹..... چگونه در آینه شکسته نگاه کنیم
- ۴۶۱..... این مکاشفات تلخ
- ۴۶۱..... فردایی غریب و تنها
- ۴۶۲..... بی‌اسمادی
- ۴۶۳..... غزل در سبزه‌زار
- ۴۶۴..... از گفتن تا شنیدن
- ۴۶۷..... سنگ چینی از ابله‌ای خرد عشق در جشنواره سی و پنجم
- ۴۶۷..... ابر بودن عشق
- ۴۶۹..... مجلس ختمی برای معشوقه
- ۴۷۱..... داستانی حاصلش دردی
- ۴۷۱..... خاکستر سرد
- ۴۷۳..... چالش نقد شدن در دنیای مجازی؛ گزارشی از نقدهای نه‌ا هنگ ما ایستاده‌ایم
- ۴۷۴..... وقتی صدای دوست و دشمن بلند می‌شود
- ۴۷۸..... ایستاده‌ها
- ۴۸۰..... کودکی درون و استحاله خواست‌ها
- ۴۸۰..... امریکا و چهره بی‌صورت و فانتزی‌وارش
- ۴۸۳..... عصبانی نیستم؛ خسته‌ام؛ نگاهی به فیلم لانتوری
- ۴۸۴..... همه برای یکی، یکی برای هیچ
- ۴۸۵..... چند گیگ سینما با سرعت بیست و پنج فریم بر ثانیه
- ۴۸۶..... از ایده آل‌گرایی اجتماعی تا مهاجرت ذهنی
- ۴۸۷..... نیست بالاتر از سیاهی رنگ
- ۴۸۹..... آب، باد، خاک: آروند؛ نگاهی به فیلم آروند
- ۴۹۰..... در جست‌وجوی تکه‌تکه ماجرا

- ۴۹۱..... شخصیت در جست و جوی نویسنده
- ۴۹۱..... وسواس به یاد آوردن و به یاد داشتن
- ۴۹۳..... از سینمای آکادمیک تا سینمای تجربی
- ۴۹۵..... مقایسه دو فیلم
- ۴۹۵..... ضعف های از روند
- ۴۹۷..... عرسخت پیام از فرستنده تا گیرنده؛ نگاهی به فیلم یتیم خانه ایران
- ۴۹۹..... این منه، انکران بد انجام
- ۵۰۲..... جای خالی کاردان
- ۵۰۲..... در سبک یک معابدست
- ۵۰۳..... تاریخ تقریبی
- ۵۰۵..... وحشی نجیب و قاتل اهل اسب شناسی سینمای کیمیایی
- ۵۰۷..... قانون گریزی و تسویه حساب شخص
- ۵۰۹..... دامنه طغیان و تولید فاشیسم شهری
- ۵۱۰..... غیبت فضیلت و تربیت در گفتار
- ۵۱۱..... وحشی نجیب یا وجدان بیدار؟

سخن پژوهشکده

دنیای امروز در مناسبات، درهم تنیده فناوری‌های چندرسانه‌ای گرفتار آمده است و امروز نظریه‌پردازان، نقش رسانه را در انتقال یک واسطه انتقال پیام و آن را دارای تأثیرهای ساختاری، بنیانی و ماندگاری در فرهنگ، آموزش و تفریح می‌دانند. فناوری‌های جدید به کمک نیروی چندرسانه‌ای به گونه‌ای عمل می‌کنند که مخاطبان‌شان، خواسته و القاء رسانه‌ها را تلقی خویش از زندگی و فرهنگ می‌دانند. به بیان دیگر، رسانه‌ها چنان بر ناخودآگاه اندیشه آدمی اثر می‌گذارند که انسان حتی از درک نیازهای واقعی خود غافل می‌ماند؛ پس، آیا درباره درک وی از زندگی و اندیشه درباره فرهنگ و دین می‌توان سخن گفت؟

اما به هر حال، رسانه‌های دیداری و شنیداری جزء جدایی‌ناپذیر زندگی امروزی به شمار می‌آیند و آموزش فرهنگ درک رسانه‌ای و مهارت تحلیل‌گری در استفاده از این فناوری، ضرورت دارد. بنابراین، شناخت ظرفیت‌های فرهنگی و آسیب‌شناسی محتوای آثار سینمایی و بررسی تأثیرات آن بر زندگی اجتماعی و فرهنگ، از مهم‌ترین وظایف صاحبان رسانه و هنر در جامعه‌ای است.

سایت تحلیلی سینمایی «فیلم‌نوشت» در پژوهشکده باقرالعلوم^۱ بر آن است که این مسئله مهم را مبنا و محور آثار تولیدی خود قرار دهد و بدین منظور گروهی از پژوهشگران و فعالان عرصه فرهنگ و سینما در این سایت گرد هم آمده، به گفت و گو و تحلیل آثار پدیدآمده در

سینما و رسانه ملی ایران می پردازند. فعالان این سایت با رویکرد نقد گفتمان فرهنگی سینمای ایران تلاش دارند تا فرهنگ را از منظر رسانه بازشناسی کنند و امید هست که این کار مقدمه ای برای شناخت هرچه بیشتر مخاطبانش از فرهنگ باشد.

در سایت «فیلمنوشت» با توجه به موضوعات مختلف و همچنین با در نظر گرفتن امکانات و تنوعی های افراد، به آسیب شناسی و نقد آثاری پرداخته می شود که در حوزه فرهنگ، دین و زندگی اجتماعی اثرگذار بوده اند. انتخاب آثار تحلیل شده برای گفتگو و نقد بوده، دلیلی بر تأیید یا رد آنها از دیگر پژوهشکده باقرالعلوم (ع) نیست. همچنین نظرات کارشناسان و چاپ و نشر آنها، این کتاب فقط با این هدف صورت گرفته است که بر آشنایی مخاطبانش با دانش رسانه ای و صورت تحلیل گری افزوده شود.

کتاب حاضر دربردارنده بخشی از مقالات و یادداشت های سایت «فیلمنوشت» است که بیشتر در سال ۱۳۹۵ نوشته شده اند را ایدواریم تا این دستاورد اندک، که بدون شک بدون نقص و اشکال هم نیست، سرآغاز سیری اثرگذار درباره فرهنگ و نقشی کوچک در ارتقا سطح دانش و معرفت دوست داران و پژوهشگران ایرانی داشته باشد. نیت آن است تا دیگر نوشته ها و مقالات تولیدی سایت، در جلدهای بعدی منتشر شود.

لازم می دانیم از تلاش همه دوستان و همکاران رسانه ای که ما را در تدوین این اثر یاری کردند، قدردانی کنیم و انتظار داریم که مخاطبان عزیز نقاشی دایره ما یادآور شوند.

پژوهشکده باقرالعلوم (ع)

مقدمه ۱

سینما حلقه ایست در میان دیگر حلقه های زنجیره فرهنگ. تصور سینمایی که ارتباط مستقیم، غیر مستقیم، بخش های مختلف فرهنگ نداشته باشد، تصویری باطل است. حتی تصور سینمایی با افتخار و شکوهمند در بستر جامعه ای که از فقر فرهنگ رنج میبرد نیز غیر ممکن می نماید. در ربع سده ای است که جامعه در آن فرهنگ خود را باز می شناسد و یا زشتی و زیبایی اش را در پهنه آن عرضه میکند. سینما را اگرچه سراسرتخیل و رویا میدانیم، اما حقیقتی ناگزیر در دل خود می پاشد. حقیقت جامعه ای که فیلم در بستر آن شکل گرفته؛ حقیقت باید ها و نبایدهایی که در حال تک تک اراده آن جامعه نقش بسته و حقیقتی خاص به اندازه تمام ظرفیت بودن آن فرهنگ. از سینمای کلاسیک هالیوود که ایرانسان جدید را به پشتوانه تکنولوژی و سرمایه و در هیئتی تماماً جسمانی بر پرده عریض زنده کرد و مُثُل فرا جسمانی را در محدوده جسم، تجسم بخشید، تا سینمای واقع گرای و بی پرده فرانسه که چشم از آسمان برید و روی به سوی زمین برگرداند، و یا سینمای خوش آهنگ ایتالیا که سانس ابدی زندگی و زیبایی بود، همچنین سینمای ژاپن با آن در هم آمیختگی توامان افسانه و واقعیتش که تفسیری حکایت گونه از هستی و انسان عرضه کرد، و یا حتی سینمای شاعرانه و پرسشگر آلمان که در جستجوی چرایی درد بی پایان بشر و سنگینی بار هستی بود، و یا سینمای نام آشناسی سینمافارسی با تمام سادگی و سرگردانی اش. همه و همه آینه ای تمام قد از فرهنگی هستند که در آن بالیدیم و رشد کردیم. جای گریزی از واقعیت در سینما نیست هر چند سراسر رویا پردازی و فروش خیال باشد.

برخورد نقادانه با ابزار ظرفی چون سینما پیش از هر چیز نیازمند درکی دقیق و صادقانه از خود سینما و سینماگران است. و از این دو مهمتر درک واقع گرایانه از بستر فرهنگی که این دو را در کنار هم مینشانند. چراکه کار نقد اساساً بازگویی ناگفته های اثر است نه صرفاً ترجمان زبان

تصویر به عرصه واژگان. کار نقد درحقیقت ترجمان ناخودآگاهی های اثر به زبان خودآگاهی هاست. منتقد روح سرگردانی را که در اثرزندانی است آزاد میکند و آن را با پیشینه و خاستگاهش آشتی میدهد. اساسا کار منتقد بازنمایی عرصه نامحدود تاریخ در ظرفیت اثری محدود است. ربراو واجب است نماینده خودآگاهی فرهنگی باشد که اثر در آن متحقق میشود و زمینه تعالی فرهنگ نیز همین مسیر است. مسیری که در آن هنرمند و منتقد همنشین شوند و ظرفیت های بینش فرهنگ خود را آشکار کنند.

لامه همنشینی میان منتقد و هنرمند تفاهم بر سر مباحث مشترک است چرا که گفتگو زمانی شکل میگیرد که مبنایی مشترک میان گفتگوگران وجود داشته باشد. اصراری حاصل بر اختلاف ها نتیجه این چیزی جز آشفتگی و فرسایش نیست حال آنکه تنها و تنها یک نقطه مشترک میتواند مبنای گفتگو بر مبنای همتان ساز گردد.

آنچه در این کتاب سعی در تحقق آن داشته ایم، تلاش برای یافتن اشتراکات است و آنچه از آن گریزان بوده ایم دامن زدن به اختلافات. «فیلمنوشت» اگرچه عمری کوتاه دارد اما آمالی بزرگ برای خود متصور است و سعی بر آن دارد تا پسری را برای گفتگو. «فیلمنوشت» سینما را جزیی جدایی ناپذیر از فرهنگ امروز میدانند و این را بستن تحقق آرمانهایی والا برای فرهنگ ایرانی. این سایت صرفا دامنه مقالات و نوشته ها خود را به سینمای ایران معطوف داشته و غرض از این قید را شناخت نوع بومی سینما میداند. «فیلمنوشت» با شعار نقد گفتمان فرهنگی بر این باور است شناخت هرچه بیشتر سینمای بومی نتیجه به شناخت عمیق تر فرهنگ بومی کمک خواهد کرد و تاریخ بارها ثابت کرده است که هیچ قدرتی بالاتر از قدرت فرهنگی نیست.

آنچه در این کتاب به طبع رسیده بخشی از مقالات سایت «فیلمنوشت» در سال ۱۳۹۵ بوده و امید آن است تا این مشت، نماینده خرواری باشد که قرار است تا به مرور به سایت «فیلمنوشت» حاصل شود.

مقدمه ۲

هنر نه نهایت انبساطی در خدمت فرهنگ است. هر فرهنگی خود را در جهان مفروض آثار هنری جلوه گر می کند. در میان تمامی هنرها سینما جایگاهی متمایز در دنیای امروز دارد. این هنر به عنوان رسانه ای فراگیر می تواند نقشی اساسی در فرهنگ پذیری جوامع ایفا کند. ولی صرفاً مخاطب سینما نیست، به معنای شناخت سینما نیست و میان متأثر بودن از سینما تا اثر گذاشتن بر آن، راهی بسیار پیچیده و سخت قرار دارد. اولین مانع در شناخت و در نتیجه هدایت سینما، سادگی و سلاخی هنر است. این سادگی و عامه پسندی سینما ناخودآگاه باعث می شود تا جامعه پژوهشی نتواند معانی خفیه را در مورد آن تطبیق دهد (در قیاس با ادبیات، به عنوان مثال نوشتن یک مقاله عالمانه در باره مولوی یا سعدی بی نهایت راحت تر از نوشتن مقاله ای با همان سطح علمی در باره رانه های موسیقی پاپ است)

سینما به این ترتیب نیازمند یک بازشناسی مجدد برای اساسیت رویکرد دانش بنیان است. و ضروری است توجه داشته باشیم سینما تنها فیلم نیست؛ نقد هم بخش مهمی از سینماست. نقدها جهان فیلم ها را آشکار می کنند و به سینما اهمیت و اعتبار می دهند. به راستی در هر سال در مورد تولیدات سینمایی ایران چند نقد جدی و عالمانه تولید می شود. منتقدین تا چه میزان از نوشتن در باره سینمای ایران استقبال می کنند. سینمای ایران با همه فراز و فرود خود بی گمان یکی از شریف ترین و اخلاقی ترین اشکال تجلی سینماست. گذشته از این سینمای ایران میراث فرهنگی ماست. این سینما شایسته نقد جدی است و نیازمند آن است که در ایران بیشتر و بیشتر حرف و محتوا تولید شود. نیازمند توجه علوم انسانی و تحلیل پژوهشگران بین رشته ای است. سایت تحلیلی «فیلمنوشت» می کوشد در مورد سینمای ایران نقدهایی جدی تولید کند. شاید در این راه هنوز به اندازه کافی موفق نبوده است اما این راه را با جدیت ادامه خواهد داد.

سایت «فیلمنوشت» سایتی تحلیلی و پژوهشی با موضوع سینمای ایران است. این سایت فرصتی است برای همگرایی میان نیروهایی که دغدغه بازشناسی و طرح مجدد پرسش درمورد سینما و ابعاد فرهنگی آن در افق تاریخ و تمدن ملی و مذهبی ایران را دارند. هدف اصلی این سایت ارتقاء دانش و فهم مخاطب از مقوله سینما است. این ارتقای دانش و فهم می تواند به شکل عمیق و پایدار بر جریان تولیدات سینمایی و مدیریت رسانه سینما تاثیر بگذارد. پژوهش با روضوع سینمای ایران به منظور بررسی نقش سینما در چشم انداز آرمانها و ارزشهای فرهنگ سرزمین ایران، انقلاب اسلامی و تعیین پتانسیل ها و رویکردهای فرهنگی متناسب با آن، هدف و موضوع سایت تحلیلی فیلمنوشت است.

مقالات پیرامون دو بخش اصلی خدمت مخاطبان عرضه میشود. بخش اول که به عنوان «بخش پرونده ها» نام گذاری شده است که مقالاتی غالباً تحلیلی با رویکرد گفتمان فرهنگی بوده و دربردارنده مجموعه پرونده ها و تلویزیون است. در قسمت پرونده ها تعدادی از فیلمهای مطرح سالهای اخیر سینمای ایران انتخاب شده و از زوایای گوناگون مورد بررسی قرار گرفته اند. در قسمت تلویزیون نیز همین روال در مورد سریال های مطرح تلویزیون و برخی برنامه های پرمخاطب آن تکرار شده است.

بخش دیگر کتاب به عنوان «سایر مقالات» نامگذاری شده و شامل بخشهای معارف سینما، نقد فیلم و یادداشت ها می باشد. بخش معارف، شامل تدهایی است که در بخش معارف سایت «فیلمنوشت» به طبع رسیده اند و برخی از فیلمهای سالهای اخیر سینمای ایران از منظر مباحث دینی و معرفتی مورد بررسی قرار گرفته اند. در بخش نقد فیلم نیز نوشته هایی جمع آوری شده اند که اگرچه از نظر ماهیتی و رویکرد مشابه نوشته های بخش پرونده ها هستند اما از آنجایی که بصورت مفرد و جداگانه بوده اند در بخشی جدا عرضه گشته اند. رواقع میتوان این بخش را مکمل بخش پرونده های سینمایی کتاب به حساب آورد. بخش یادداشت ها نیز اکثراً نوشتجات کوتاه و مختصر و بیشتر با رویکردی گزارشی است که در دوره جشنواره فجر توسط نویسندگان محترم سایت «فیلمنوشت» تهیه شده اند و از آنجایی که کلیت تمام یادداشت ها نیز نگاهی پرسشگر و گفتمانی است، میتواند خوانندگان محترم را با اهداف و کلیت رویکرد کتاب آشنا سازد و کمکی باشد به منظور شناخت بهتر سینمای ایران.